

Alta og Omegn Turlag

Hammerfest og Omegn Turlag

Nordkapp og Omegn Turlag

Sør-Varanger Turlag

Naturvernforbundet
i Finnmark

Finnmárku luondudugáhttenlihttu

Hammerfest kommune

postmottak@hammerfest.kommune.no

Kirkenes, 29.09.2020

Dette brevet sendes på vegne av 4H Finnmark, DNT Alta og Omegn turlag, DNT Hammerfest turlag, DNT Nordkapp og Omegn turlag, DNT Sør-Varanger turlag, Finnmark Orienteringskrets, Naturvernforbundet Finnmark og Norsk Ornitologisk Forening avd. Finnmark.

Høringsuttalelse til kommuneplanens arealdel for Hammerfest kommune

Forum for natur og friluftsliv (FNF) Finnmark er et samarbeidsforum mellom natur- og friluftslivsorganisasjonene i Finnmark på fylkesnivå. FNF Finnmark skal være en møteplass for samarbeid, en arena for kompetansebygging og kan være et felles talerør / representant for organisasjonene når det er enighet om dette. Organisasjonene inkluderer 47 lokallag med et medlemstall på omtrent 5 000 medlemmer.

Det er på denne bakgrunnen vi i det følgende vil gi våre innspill.

Kommuneplanens arealdel for Hammerfest kommune

Hammerfest kommune har besluttet å revidere kommuneplanens arealdel med hovedvekt på sjø. Arealene skal ses i sammenheng med sjøarealer i regionen. Bakgrunnen for dette er at akvakulturnæringen har varslet om endringer både teknologisk og i forhold til arealkrav og størrelse på biomasse, som gjør at avsatte arealer ikke er egnet etter dagens standard.

Det er tydelig at Hammerfest kommune ønsker å tilrettelegge for gode vekstmuligheter innen akvakultur. FNF Finnmark er glade for at kommunen ikke gir alle ønskede arealer til oppdrettsnæringen, men ser med bekymring på at det åpnes opp nær 40 millioner kvadratmeter for næringen.

Usikkerhet ved høringen

Det nevnes at Kvalsund kommune valgte å ikke gjennomføre generell kartlegging og verdsetting av friluftsområder, men gjorde en begrenset vurdering knyttet til godkjenning av eksisterende og nye snøscooterløyper. Videre står det at kartleggingen danner grunnlag for beslutningstakere som kommunen og andre sektormyndigheter. Kartleggingen danner blant annet grunnlag for vurdering av snøscooterløyper og for vurdering av friluftstiltak i konsekvensutredningen ifm. Kommuneplanens arealdel. Menes det her at kartleggingen skal danne grunnlag for KU? Vil det ikke

Samarbeidsnettverk mellom natur- og friluftslivsorganisasjoner
finnmark@fnf-nett.no | Storgata 5, 9900 Kirkenes | 904 11 343
organisasjonsnummer 916 589 050 | www.fnf-nett.no/finnmark

være et utilstrekkelig kunnskapsgrunnlag? Har Hammerfest kommune en definisjon og spesifisering av hvordan kunnskapsgrunnlaget i forhold til KU i ny arealplan skal forstås geografisk?

Akvakultur i arealplanen

Under Planforum i Vadsø 09.05.19. siteres Fylkesmannen på at *Det kan ikke tas med bestemmelser om bærekraft/0 utslipp vedr. akvakultur. Dette vil medføre innsigelse.* FNF-F tror Fylkesmannen her sikter til innsigelse gjort mot Tromsø kommune da de ønsket å stille krav til akvakulturnæringen. Alta kommune erfarte det samme da de prøvde å stille krav til oppdrettsnæringen. Ved behandling av akvakultursøknader så er kommunen «kun» en høringsinstans og ikke myndighet over akvakulturloven. Men kommuneplanens arealdel og kommunens høringsinnspill skal likevel vektlegges. Dersom det er et politisk flertall/ønske om å ikke ha oppdrett så må det komme frem av arealdisponeringen.

Kommunen har mulighet til å legge føringer som oppdrettsnæringen må følge. I kommuneplanen blir areal til ulike typer akvakulturanlegg i sjø regulert ihht pbl § 11-7 nr. 6 «Bruk og vern av sjø og vassdrag» med underformål «Akvakultur» (SOSI-kode 6400). Kommunen har mulighet til å vedta instruks om hvilke «artsgrupper eller arter av akvakultur som enkeltvis eller i kombinasjon kan etableres» jf pbl § 11-11 første ledd nr. 7. Kommunen kan videre etter pbl § 11-9 første ledd nr. 6 fastsette generelle instruks med krav om estetikk, grønnsstruktur, miljøkvalitet, natur og landskap. I kommentarutgaven til pbl (Thyrèn, C. W., 2010) går det frem at dette kan gjelde miljøkvalitetsnormer for f.eks. luftkvalitet, støygrenser og vannkvalitet, eller generelle forutsetninger som tar hensyn til naturtyper og andre viktige forekomster av naturmangfold. I lovkommentaren fra Kommunal og moderniseringsdepartementet (revidert utgave 2020) står det, at der det er statlige regler og retningslinjer for miljøkvalitet, bør disse legges til grunn.

Slik FNF-F tolker reglene, kan en kommune sette krav til bærekraft gjennom konkrete miljømål forankret i statlige regler og retningslinjer der dette finnes, for eksempel miljøkvalitetsnormer etter naturmangfoldloven § 13.

Naturvernforbundet i Finnmark har engasjert Advokatfirmaet DSA¹. Firmaet fikk som oppgave å finne lovhemmel for kommunens mulighet til å stille krav til akvakulturarealer. Advokatfirmaet DSA konkluderer med at pbl § 11-9 nr. 6 gir kommunen hjemmel til å vedta planbestemmelser om 0-utslipp fra akvakultur.

Hvorfor bør kommunen stille krav til akvakulturnæringen

Akvakultur, slik det hovedsakelig utføres nå med åpne merder, er direkte truende mot vill fisk i fjorden, det gjelder laks, sjø-røye, torsk m.fl. Kommunen har rett til å kreve anlegg som ikke truer eller påvirker fjorden negativt. På denne måten kan man sikre seg at fremtidige generasjoner også kan nyte av livet i fjorden.

¹ <https://naturvernforbundet.no/finnmark/fiskeri-og-oppdrett/det-er-lov-a-stille-krav-til-oppdrettsarealene-article40630-2026.html>

Genetisk innblanding er vurdert som den største trusselen for villaks i Norge². I tillegg kommer konsekvenser som smitte av lakselus³ og andre sykdommer.

Kommunen skal utarbeide en kommuneplan som etterlever formålsparagrafen til plan- og bygningsloven:

Loven skal fremme bærekraftig utvikling til beste for den enkelte, samfunnet og framtidige generasjoner⁴

Og samtidig etterleve statlige forventninger ved å tilrettelegge tilstrekkelig areal for vekst i næringen finnes det kun et alternativ. Og det er å sette bestemmelser som sikrer at utvidelser og nyetableringer av akvakultur kun gjøres dersom de ikke bidrar til økt samlet belastning for anadrom fisk, spesielt med hensyn til genetisk innblanding og lakselus.

Bærekraftig utvikling

Kommunal- og moderniseringsdepartementet oppdaterte nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging den 14. mai 2019. Her understrekes det på ny at bærekraft er nøkkelordet.

Regjeringen har bestemt at FNs 17. bærekraftsmål, som Norge har sluttet seg til, skal være det politiske hovedsporet for å få tak i vår tids største utfordringer, også i Norge. Det er derfor viktig at bærekraftmålene blir en del av grunnlaget for samfunns- og arealplanlegging⁵.

Regjeringen forventer fortsatt at kommunen skal sette av tilstrekkelig areal til ønsket vekst i oppdrettsnæringen, men det må være vekst som også ivaretar miljøhensyn.

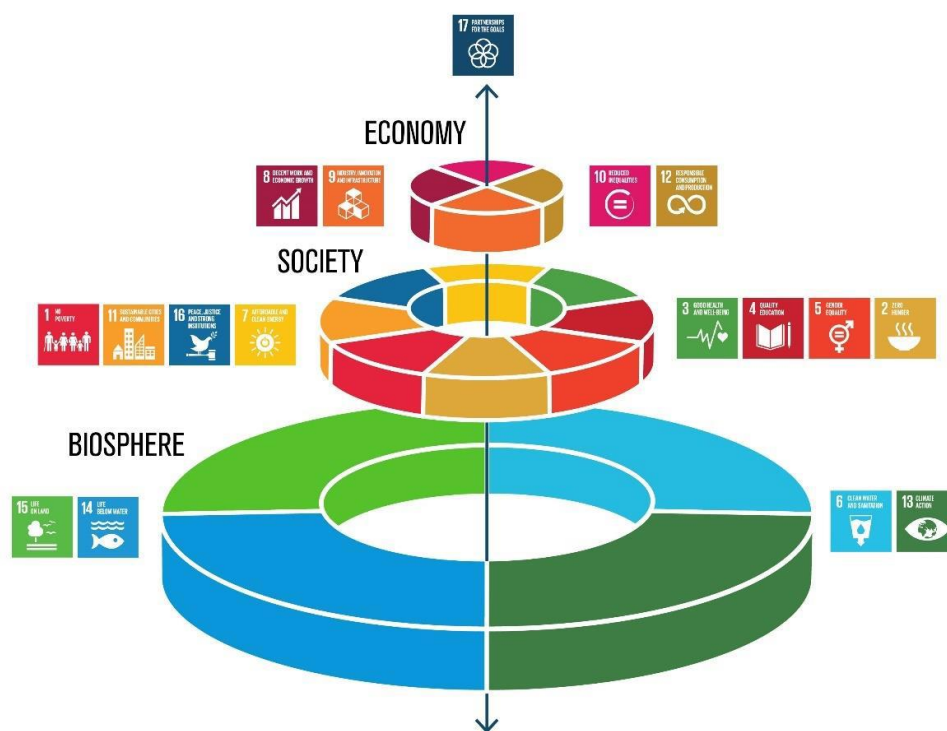
² <https://forskning.no/hav-og-fiske-partner-havforskningsinstituttet/romt-oppdrettslaks-kan-utslette-villaksen/273323>

³

https://www.regjeringen.no/contentassets/b352699b485d471fa50b9efdffb28dce/ekspertgruppe_hovedrapporten_2017.pdf

⁴ https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2008-06-27-71/KAPITTEL_1#KAPITTEL_1

⁵ <https://www.regjeringen.no/contentassets/cc2c53c65af24b8ea560c0156d885703/nasjonale-forventninger-2019-bm.pdf>

Graphics by Berlin Lubinski/Reuter

Figur 1: Bærekraft som en bryllupskake og ikke som en pai

Ofte har de ulike aspektene ved bærekraft vært omtalt som likestilte og nesten frittstående. Bærekraft var noe man lette etter der sosiale, økonomiske og miljømessige interesser overlappet. Det som skiller bryllupskaken fra denne tankegangen, er at vi må tenke på utvikling i en verden hvor økonomien er verktøyet som samfunnet nyttiggjør seg av for å kunne utvikles innenfor planetens tålegrense.

Lukkede anlegg

Plan- og bygningsloven § 12-7 nr. 3. sitat fra loven:

...kan det gis grenseverdier for tillatt forurensning og andre krav til miljøkvalitet i planområdet. Dette gjelder også tiltak og krav til ny og pågående virksomhet i planområdet, eller av hensyn til forhold utenfor planområdet. Kommunen må samordne bruk av slike bestemmelser i planen med behandlingen etter sektorlov der planen åpner for et tiltak som også krever tillatelse etter sektorlov⁶.

For bransjen selv skulle man tro at lukkede merder var en lukrativ investering med øyeblikkelig avkastning:

- Man slipper kostbare MOMB og MOMC-tester
- Man slipper kostbare avlusingskurer og brønnbåtleie

⁶ https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2008-06-27-71/KAPITTEL_2-4-3#KAPITTEL_2-4-3

- Man slipper bøter fra Mattilsynet grunnet rømming og for høye lusetall
- Man slipper kostbare ufrivillige nedslaktninger pga. lus og sykdom
- Man slipper uproduktive brakkleggingsperioder
- Man får et godt omdømme i samfunnet

Plan- og bygningsloven § 11-9 nr. 6 gir planmyndigheten hjemmel for å fastsette andre typer planbestemmelser om akvakultur enn det som følger av den såkalte «akvakulturbestemmelsen» i plan- og bygningsloven § 11- 11 nr. 7. Det er to selvstendige hjemler som verken står i motstrid eller på annen måte utelukker hverandre, men gir planmyndigheten adgang til å fastsette bestemmelser om ulike forhold ved oppdrettsvirksomheten⁷.

Dersom kommunen vurderer at man ikke har hjemmel til å innføre slike bestemmelser er alternativet å ikke legge til rette for ytterligere akvakulturlokaliteter.

Naturverdier ved kysten

Yngel fra villaksen som vandrer ut til havet kan komme til å passere svært nært inntil det planlagte oppdrettsanlegget. Det gjør lakseyngelen direkte truet av utslipp fra oppdrettsanlegget i form av mulig smitte av lakselus og annen sykdom.

Fiskens atferd: Hovedsakelig oppholder postsmolten seg fra 1 til 3 meters dyp under utvandringen med sporadiske dykk ned til 6,5 meters dyp. Det er også en tendens til at postsmolten holder seg nærmere overflaten (<0,5 meter dyp) om natta. Slike forhold må derfor tas hensyn til når man vurderer risiko for lakseluspåslag gjennom postsmoltens utvandringsrute⁸.

Det er uklokt å legge ett oppdrettsanlegg nær vandringsruten til vill laksesmolt. Vaktbur, lukkede merder på 1 m3 hvor det settes inn 30 kultiverte laksesmolt, indikerer at det er mest lakselus i de øverste vannlagene. Konsekvensene av rømming, utslipp og lakselus blir dermed langt større enn om anlegget legges til et område der villaks ikke naturlig kan komme i direkte kontakt med anlegget. I ytterste konsekvens kan utslipp og rømming fra anlegget fungere som aktiv dødshjelp for de ville laksestammene i regionen.

Kysten har også et rikt fugleliv. Norge har et ansvar overfor mange arter, en fjerdedel av alle sjøfugler som hekker i Europa hører hjemme i norske farvann⁹. Fugler kommer lett i konflikt med havbruk (skadefellinger etc.) og er en kjent utfordring. Det kan virke som om fugler blir mer eller mindre oversett som arealkonflikt knyttet til havbruk. Fugler trenger fred og ro når de skal hekke, og all økt aktivitet og arealbeslag vil kunne påvirke negativt. Det er viktig å huske på at akvakultur også er en del av den stadige bit-for-bit forringelsen av viktige leveområder.

Deponering av overskuddsmasser

⁷ <https://naturvernforbundet.no/finnmark/fiskeri-og-oppdrett/det-er-lov-a-stille-krav-til-oppdrettsarealene-article40630-2026.html?fbclid=IwAR2oySRRSDskG9qCQt25jIom2QoDOyALOaw73WRzn1x3t2olr15hwx10uoM>

⁸

https://www.regjeringen.no/contentassets/b352699b485d471fa50b9efdfb28dce/ekspertgruppe_hovedrapport_2017.pdf

⁹ <http://www.seapop.no/opencms/export/sites/SEAPOP/no/filer/publikasjoner/2015/SEAPOP-Nokkeldokument-2015-web.pdf>

FNF Finnmark advarer mot forslaget om å deponere overskuddsmasser i sjøen ved Håja og Seiland. Vi peker på de alvorlige konsekvensene av massedumping rett ut i fjorden. Vi frykter at dette er dårlig nytt for marint liv i området, samt fugl og andre arter som får sitt næringsområde påvirket av uspesifiserte overskuddsmasser. Likevel er det positivt at kommunen søker å benytte overskuddsmassene til vedtatte reguleringsplaner. Det er viktig av kommunen etterlever dette prinsippet slik at deponering av overskuddsmasser i sjøen er siste utvei.

Utbygging på land og hensyn til ferskvannøkosystemene

Maren Hersleth Holsen, statssekretær i Klima- og miljødepartementet forteller at¹⁰:

Tilstanden i ferskvannøkosystemene i verden, Europa og Norge er alvorlig.

Innsjøer og elver er lagt i rør, kanaliserte, forurensede og ofte sterkt regulerte. I tillegg påvirkes de av fremmede arter og forurensning. Da er ikke vassdragene lenger egnede levesteder for fisk, ål og elvemusling. Og de leverer heller ikke de andre økosystemtjenestene som naturlig vannrensning og flomdemping eller for friluftsliv og turisme. Artsmangfoldet i ferskvannøkosystemene er redusert med 83 % fra 1970 til 2014. Og vandrende fiskearter i Europa har hatt en nedgang på 93 % siden 1970.

Beskyttelse av naturen vi har i dag er ikke tilstrekkelig, vi må reversere ved å restaurere.

Med denne informasjonen håper FNF Finnmark at Hammerfest kommune tar sitt ansvar og unngår nedbygging, drenering og annen type inngrep som forringer ferskvannøkosystemene. Finnes det ferskvannsystem i Hammerfest kommune som er forringet fra før bør kommunen strebe etter å restaurere slike områder.

Bolig og fritidsbebyggelse

FNF-Finnmark er godt fornøyd med målsetting om fortetting av allerede utbygde områder for å begrense negative konsekvenser for naturmangfold, friluftsliv og reindrift. Kommunene bør likevel søke å være restriktive i arealdisponeringer. Årsaken til dette er at vi har erfart hva bit-for-bit nedbygging betyr for økosystemer, naturmangfold og friluftsliv.

Bondøya, Revsholmen og Skipsholmen

Det er positivt at Hammerfest foreslår å markere navngitte øyer med hensynssone for bevaring av naturmiljø.

Repparfjordelva

Det opplyses i høringsen til kommunen at det bedrives uttak av elvesand. Denne virksomheten medfører store terrenginngrep i elvemunning og dette er ikke ønskelig av hensyn til naturverdier i området. Videre opplyses det at firmaet som bedriver sanduttaket kanskje ikke har nødvendige tillatelser til dette. Dette må Hammerfest kommune få klarhet i så fort som mulig. Kommunen må ikke gi slik tillatelse dersom den er manglende, og konsekvensen må være å stoppe uttaket og restaurere det berørte området.

¹⁰ <https://vannforeningen.no/foredrag/10-11-september-det-11-nasjonale-seminar-om-restaurering-av-vassdrag-og-vatmarker/>

Vennlig hilsen

Forum for natur og friluftsliv Finnmark

Per Erik Motrøen

Per Erik Motrøen
Koordinator
FNF Finnmark

